6.6.2025 SUPO 537/01.04.01.00/2025

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

U 15/2025 vp; Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisen järjestelmän perustamisesta unionissa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115/EY, neuvoston direktiivin 2001/40/EY ja neuvoston päätöksen 2004/191/EY kumoamisesta (*paluuasetusehdotus*)

Suojelupoliisin lausunto

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Suojelupoliisilta asiantuntijalausuntoa edellä viitatusta valtioneuvoston kirjelmästä, joka koskee Euroopan komission paluuasetusehdotusta ja jonka tavoitteena on tehostaa palautusprosessia antamalla jäsenvaltioille selkeät, ajanmukaiset, yksinkertaistetut ja yhteiset säännöt, joilla palautuksia hallinnoidaan tehokkaasti.

Komissio ehdottaa paluun määritelmän korvaamista paluumaan määritelmällä (4 ja 17 artikla). Ehdotuksen mukaan paluumaa tarkoittaa kolmatta maata, joka on jotain seuraavista; palautettavan kotimaa, palautettavan virallinen asuinmaa, kauttakulkumaa, turvallinen kolmas maa, maa, johon palautettavalla on oikeus saapua ja asua sekä maa, johon palautettava otetaan sopimuksen tai järjestelyn nojalla. Valtioneuvosto on kannattanut paluumaan määrittelyä mahdollisimman laajasti, jotta palauttamisen toteuttamiselle olisi monipuolisemmin vaihtoehtoja erityisesti tilanteessa, jossa kolmas maa ei suostu ottamaan kansalaisiaan vastaan. Suojelupoliisi pitää ehdotusta erittäin kannatettavana ja toteaa, että kansallista turvallisuutta vaarantavien kolmansien maiden kansalaisten mahdollisimman tehokkaalla siirtämisellä jäsenvaltioiden rajojen ulkopuolelle on merkittävä kansallista turvallisuutta parantava vaikutus.

Komissio ehdottaa, että asetuksen nojalla maahantulokielto voitaisiin määrätä enintään 10 vuodeksi ja sitä voidaan jatkaa viiden vuoden ajanjaksoilla (10 artikla). Voimassa olevan ulkomaalaislain 150 b §:n 1 momentin mukaan maahantulokielto määrätään enintään viiden vuoden määräajaksi. Jos ulkomaalaisen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta taikka kansallista turvallisuutta, hänelle voidaan kuitenkin määrätä enintään 15 vuoden pituinen maahantulokielto. Saman pykälän 2 momentin mukaan laadultaan törkeästä tai ammattimaisesta rikoksesta

rangaistukseen tuomitulle ulkomaalaiselle voidaan määrätä maahantulokielto toistaiseksi, jos hän muodostaa vakavan uhkan yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle. Jos ulkomaalaisen katsotaan muodostavan vakavan uhkan kansalliselle turvallisuudelle, maahantulokielto voidaan määrätä toistaiseksi. Valtioneuvosto on todennut, että se pyrkii neuvotteluissa vaikuttamaan siihen, että maahantulokielto olisi mahdollista määrätä jatkossakin toistaiseksi voimassa olevana. Suojelupoliisi pitää erittäin tärkeänä, että kansallista turvallisuutta vaarantaville henkilöille tulee voida jatkossakin määrätä nyt laissa mainitut 15 vuoden tai toistaiseksi voimassa olevat maahantulokiellot.

Komissio ehdottaa, että kolmannen maan kansalainen voidaan ottaa säilöön palauttamisen valmistelemiseksi tai täytäntöönpanon varmistamiseksi, jos on olemassa pakenemisen vaara, palautettava välttelee tai vaikeuttaa palautuksen valmistelua, palautettava aiheuttaa turvallisuusuhkaa, palautettavan henkilöllisyys ei ole varmistettu tai säilöönoton vaihtoehtoja ei ole noudatettu (29 ja 32–35 artiklat). Valtioneuvosto toteaa suhtautuvansa myönteisesti uuteen säilöönoton perusteeseen, joka mahdollistaisi laittomasti maassa oleskelevan säilöön ottamisen sillä perusteella, että hänen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä, yleistä turvallisuutta tai valtion turvallisuutta. Suojelupoliisi toteaa, että voimassa olevan ulkomaalaislain 121 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan ulkomaalainen voidaan yksilöllisen arvioinnin perusteella ottaa säilöön, jos hänen henkilökohtaiset olosuhteensa ja muut olosuhteet huomioon ottaen on perusteltua aihetta olettaa, että hän muodostaa uhkan yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle. Näin ollen ulkomaalaislaki mahdollistaa tälläkin hetkellä kansallista turvallisuutta vaarantavien henkilöiden säilöön ottamisen. Säilöön ottamista koskeva kansallinen prosessi asettaa kuitenkin käytännön haasteita tilanteessa, jossa säilöön oton perusteena olisi kansallisen turvallisuuden vaarantuminen, koska säilöön ottamista koskeva asia käsitellään käräjäoikeudessa, jossa menettely on asianosaisjulkista. Suojelupoliisin ei siten ole mahdollista hyödyntää asianosaiselta salassa pidettäviä tiedustelutietoja selvityksenä säilöön ottamisen edellytyksistä.

Suojelupoliisi pitää palautusten tehostamiseen tähtääviä toimia ja yhteisen eurooppalaisen palautusjärjestelmän luomista kannatettavana ja osaltaan kansallista turvallisuutta vahvistavana toimena.

Apulaispäällikkö Teemu Turunen

Ylitarkastaja Venni Valkama

Apulaispäällikkö	Teemu Turunen
Suojelupoliisin ylitarkastaja	Venni Valkama

Asiakirja (ID 66062) on sähköisesti allekirjoitettu Suojelupoliisin asiankäsittelyjärjestelmässä 6.6.2025 11.44.56. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.